

Kováčová, Marta

Keď príroda Karpát v smútku stíchla...

Opera Slavica. 2022, vol. 32, iss. 3, pp. 71-73

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/OS2022-3-8>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.77039>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20221206

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

<https://doi.org/10.5817/OS2022-3-8>

Keď príroda Karpát v smútku stíchla...

OPERA SLAVICA [XXXII / 2022 / 3]

[zprávy – kronika]

9. august 2022 priniesol smutnú správu. Zo života odišiel náš vzácny kolega doc. PhDr. Sergej Makara, PhD., významný ukrajinský a slovenský básnik, literárny vedec, prekladateľ, publicista, člen Spolku slovenských spisovateľov a Spolku ukrajinských spisovateľov, nositeľ viacerých významných ocenení za literárnu i prekladateľskú činnosť, zakladateľ Filologickej fakulty UMB v Banskej Bystrici a dlhoročný pedagóg.

V živote stretávame ľudí vyžarujúcich to, čomu sa hovorí človečina – čoraz vzácnejší prvok v medziľudských vzťahoch. Povestnou človečinou sa vyznačovali rozhovory s docentom Makarom, početné stretnutia v rámci plnenia množstva povinností súvisiacich s formovaním Katedry slovanských jazykov na novovzniknutej Filologickej fakulte UMB. V myšliach nás, ktorí sme docenta Makaru poznali, rezonujú tieto stretnutia z viacerých dôvodov. Jednak preto, že jeho dvere boli pre kolegov vždy otvorené, vždy si našiel čas, aby riešil problémy spojené s pedagogickým procesom, ako aj s vedeckovýskumnou činnosťou, zároveň bol našim učiteľom, vzácnym starším kolegom, priateľom. Obdivovali sme ho ako majstra pera – verše, ktoré tak ľahučko vchádzali do sveta, nedokázali nechávať čitateľa ľahostajným. Ako napísal prof. PhDr. Michal Roman, CSc., jeho dlhoročný priateľ a kolega, v monografii *Umelecký svet Sergeja Makaru. Художній світ Сергія Макара*: „Už od začiatku sa prejavoval ako jemný lyrik, básnik-romantik, impresionista, neskôr sa venoval v poézii aj spoločenským otázkam, lebo jeho duša nikdy nebola spokojná, neutrálna“¹.

Sergej Makara sa narodil 6. mája 1937 v učiteľskej rodine v Michalovciach. Tu začala vznikať a rozvíjať sa láska k ruskej i ukrajinskej literatúre, k veršovanému slovu, ktoré v jeho poézii dozaista vyklíčilo aj vďaka rozprávkovo krásnej prírode rodného kraja. V jednej zo svojich básní napísal: „Rástol som v Karpatoch, moje detstvo sa maznalo s hájmi a lesmi...“ Láska k poézii sprevádzala Sergeja Makaru po celý život. Na stránkach viac ako dvadsiatich básnických zbierok rezonujú verše venované predovšetkým láske k matke ako najdrahšej bytosti na svete, k žene, vlasti, prírode – k jeho milovaným Karpatom. Sú to večné témy, ktorými oslovoval čitateľov na Slovensku i v zahraničí. Jeho básne, písané v ukrajinčine i slovenčine, boli preložené do viacerých jazykov – češtiny, ruštiny, bieloruštiny, poľštiny, srbčiny, chorvátčiny a bulharčiny, ale i do francúzštiny, nemčiny, angličtiny, maďarčiny, španielčiny, arabčiny a vietnamčiny.

1 ROMAN, M.: *Umelecký svet Sergeja Makaru. Художній світ Сергія Макара*. Prešov 2019, s. 110.

Prvé básne spod jeho pera vychádzali v ruštine už časoch gymnaziálneho štúdia. Impulzom pre vlastnú literárnu činnosť boli diela A. S. Puškina, M. J. Lermontova, T. H. Ševčenka, V. Sosiuru, S. Ščipačova a ďalších velikánov ruskej i ukrajinskej literatúry.

Sergej Makara sa po celý svoj život venoval aj prekladaniu poézie slovenských autorov do ukrajinjčiny. Preklady ich tvorby boli uverejňované v časopise Družno vpered a Dukľa, neskôr si ich čitatelia a milovníci poézie mohli nájsť v zbierkach – aj v knižnom vydaní, napr. Vid sercia do sercia (Od srdca k srdcu, 2002) s ukázkami tvorby I. Gallu, J. Rezníka a R. Machoviča. V roku 2009 vyšla v Banskej Bystrici antológia s názvom Poézia, modlitba srdca – básne z tvorby významných predstaviteľov slovenskej poézie v preklade Sergeja Makaru. Ukrajinský čitateľ sa takto mohol zoznámiť s poéziou J. Smreka, J. Kostru, L. Novomeského, M. Válka, P. Janíka, J. Rezníka a iných. Ako píše Michal Roman, „S. Makara citlivo vyberal jednotlivé básne, aby preložené poskytli ukrajinskému čitateľovi podľa možnosti čo najucelenejší pohľad na rozmanitú tematickú a umeleckú paletu nielen jednotlivého autora, ale aj slovenskej poézie vôbec, ale tiež chcel ukázať aj pestrosť umeleckých štýlov a prostriedkov pri využití viazaného a voľného verša“². Autor monografie akcentuje majstrovstvo umeleckého prekladu, ktorým Sergej Makara disponoval. Zdôrazňoval predovšetkým to, že „prekladanie slovenskej poézie do ukrajinjčiny S. Makara nepovažoval za akési ‚remeslo‘, ale ako osobitný druh špecifickej umeleckej tvorby, a ako ‚vec‘, ktorá má pre ukrajinskú národnú literatúru a kultúru vôbec veľký význam“³.

Docenta Makaru sme poznali aj ako publicistu. Napísal desiatky článkov, v ktorých vyjadroval svoj postoj k daniu na Slovensku i v zahraničí.

Čo sa týka literárnovednej činnosti, determinovaná bola celoživotným záujmom o problematiku slovanského romantizmu, o čom svedčí sedem monografických prác a množstvo štúdií. Pod vedením docenta Makaru sa kolektív Katedry slovanských jazykov FF UMB v priebehu piatich rokov podieľal v rámci grantu VEGA na plnení úloh problematiky zameranej nielen na ruský, ale aj slovanský a európsky romantizmus.

V tvorbe Sergeja Makaru neprehliadnuteľne rezonuje hľadačstvo Dobra, Krásy, Pravdy a Spravodlivosti s neodmysliteľnou vierou vo víťazstvo hodnôt. Takto si budeme docenta Makaru pamätať my, ktorí sme s ním mali možnosť spolupracovať, stretávať sa, diskutovať o tom, v čom sme boli úspešní, ale aj o tom, čo nás trápilo, pred čím sme sa nesklonili, čo sme brali ako výzvu do budúcnosti.

Pán docent, úprimná a veľká vďaka za všetko, čo si pre nás urobil, čo zostáva vďaka Tebe v akademickom priestore pre ďalšie generácie študentov!

Odpočívaj v pokoji.

Marta Kováčová

2 Tamže, s. 121 – 122.

3 Tamže, s. 122.

Literatúra:

ROMAN, M.: *Umelecký svet Sergeja Makaru. Chudožnij svit Serhija Makary*. Prešov 2019.

About the author

Marta Kováčová

Matej Bel University, Faculty of Arts, Department of Slavic Languages, Banská Bystrica, Slovakia

marta.kovacova@umb.sk

<https://orcid.org/0000-0003-0756-6608>

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-SA 4.0 International license terms and conditions (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). This does not apply to works or elements (such as images or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.

